

לימוד והנצחה לעילוי נשמות שלמה וישי קרויזר ז"ל
אחים יקרים ואהובים אשר עלו יחדיו בסערה לגנזי מרומים
מתוך אתר שי לשי"י : shayleshay.co.il

פרשת תצא — גנות הכעס

לאחר שמשה רבנו היכה בסלע במקום לדבר אליו, הוא נענש שלא יזכה להיכנס לארץ ישראל. הרמב"ם בהקדמתו לפרקי אבות ("שמונה פרקים", פרק ד) מפרש שחטאו של משה היה בכך שהוא כעס על עם ישראל באומרו "שִׁמְעוּ נָא הַמְּרִים! הֲמֵן הַסֵּלַע הַזֶּה נּוֹצֵיָא לָכֶם מְיָם?!". (כ י), והתורה מתייחסת לכעס כחוסר אמונה, כפי שאמר הקב"ה למשה ואהרן: "עַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֶּהֱלֵ הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם" (כ יב).

הסבר על כך כתב רבי שניאור זלמן מלאדי ב"איגרת הקודש" ("ספר התניא" ד כה) "הטעם מובן ליודעי בינה, לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אילו היה מאמין שמצאת ה' היתה זאת לו, לא היה בכעס כלל".

וכך מבאר המהר"ל בפירושו "גור אריה" (כ יב) ששני החטאים – כינוי עם ישראל בתואר הגנאי "המרים" (= ממרים) וההכאה בסלע פעמיים – הכל חטא אחד: יציאה מן האמונה. כי האמונה הוא מי שבוטח בו יתברך, אין לו בו רק שמחה, שמאמין בו ובוטח בו, ועם הביטחון יש שמחה; אבל עם הכעס אין כאן אמונה. ודבר זה ידוע כי מי שאינו מאמין בה' יתברך בביטחון גמור הוא בכעס ובמכאובות.

העבודה הנפשית על מידת הכעס היא משימת חיים, ולא לחינם אמרו חכמינו שזהו אחד משלושת אבני הבוחן של כל אדם (ערובין סה:): "בשלושה דברים אדם ניכר: בכוסו ובכיסו ובכעסו". כשמגיע גורם חיצוני ומכעיס, זוהי שעת מבחן שאז ניכר האדם בשליטתו בכעסו.

התורה איננה מחייבת אדם להיות אדיש לפוגעים בו ולמכעיסים אותו, אלא להגיב בצורה עניינית אך ללא כעס שגורם לאיבוד שליטה, וכמו שכתב בעל "ספר החינוך" (מצנה שלה), שאי אפשר להיות האדם כאבן שאין לה הופכים... ובאמת, לא תצננה התורה להיות האדם כאבן, שותק למחרפיו; אבל תצננה אותנו שנתרחק מן המידה הזאת ושלא נתחיל להתקוטט ולחרף בני אדם... ואם אולי יכריחנו מחרף מבני אדם להשיב על דבריו, ראוי לחכם ששייב לו דרך סלסול ונעימות ולא יכעס הרבה, כמו שאמר קהלת (ז ט) "אל תִּבְהַל בְּרוּחְךָ לְכַעֵס, כִּי כַעַס בְּחֵיק פְּסִילִים יִגֹּחַ".

והוסיף על כך בעל "חזון איש" ("אמונה וביטחון" ג טו) שגם כשאדם צריך להילחם נגד עושי רע, ולתבוע אותם בדין תורה, בכל זאת ייזהר לבל ייכשל בכעס.

כדי להצליח לעמוד במבחן הכעס ממליצים רבותינו להשתדל באופן כללי להיות רגועים ושלווים, ולא במצב נפשי שיכול להביא לידי כעס, וכדברי רבי אליעזר בן הורקנוס בפרקי אבות (ב י): "אל תהי נוח לכעוס". וכך כתב הרמב"ן באיגרת לבנו: תתנהג תמיד לדבר כל דברייך בנחת לכל אדם, ובכל עת, ובזה תינצל מן

ארץ ישראל אמונה טהרת המשפחה בית המקדש פרשת שבוע תנ"ך

שי
לש"י

לימוד והנצחה לעילוי נשמות שלמה וישי קרויזר ז"ל
אחים יקרים ואהובים אשר עלו יחדיו בסערה לגנזי מרומים
מתוך אתר שי לש"י : shayleshay.co.il

הכעס, שהיא מידה רעה להחטיא בני אדם. וכך אמרו רבותינו ז"ל (נדרים כב.): כל הכועס כל מיני גיהנום שולטים בו, שנאמר: "וְהִסָּר כְּעֵס מִלִּבָּהּ, וְהִעֲבֹר רָעָה מִבְּשָׂרָהּ" (קהלת יא י).